

El meu Federico Mayor

El passat 19 de desembre, en vespres de Nadal, moria Federico Mayor Zaragoza. Durant els darrers dies la premsa s'hi ha referit fent esment de la seua trajectòria humana i política i pel que fa a Tortosa les moltíssimes iniciatives que ha avaluat a favor de la ciutat i el territori, des de la UNED el 1973 a la declaració de Reserva de la Biosfera el 2013. Jo em referiré només a aquells fets en què he tingut relació i m'han permès constatar directament la seua qualitat humana.

Josep Bayerri Raga
periodista

Com gairebé tothom, sempre havia considerat Mayor Zaragoza com un personatge inaccessible fins a la primera vegada que vaig parlar amb ell. Fou el 1982; era ministre d'Educació i havia vingut a Tortosa; a l'ajuntament va reunir-se amb la comissió que havíem creat per a defensar la implantació d'estudis universitaris més enllà de la UNED, que ja existia des de 1973. Jo en formava part; quatre anys abans m'havia tocat intervindre a un debat a Barcelona defensant la creació de la Facultat de Veterinària a Tortosa, amb competència amb Lleida i Girona. Vaig traure el tema a la reunió, però Mayor digué que tenia en projecte un centre molt important per a Tortosa, un Institut Universitari d'Ecologia Marina. Vaig insistir que això anava per a llarg i ell va respondre

que hi havia una possibilitat immediata si la treballàvem perquè el nom de Tortosa fos present al catàleg estatal d'estudis universitaris que editava el Ministeri. Tres mesos després naixia l'Escola d'Infermeria; l'Institut d'Ecologia també, però no va passar del BOE i es va perdre per desídia dels tortosins.

Dos anys després, quan jo seré regidor de l'Ajuntament, vaig treballar amb ell en dos ocasions. Primer fou amb motiu de l'homenatge a la figura de Marcelino Domingo en complir-se el centenari del seu naixement; dins del programa va haver-hi un cicle de conferències de luxe amb el ministre d'Educació José María Maravall, el president Tarradellas, Josep Subirats Piñana i el mateix Mayor que prèviament va voler comentar amb mi la seua intervenció i escollir les fotografies que projectaria. Fou la primera vegada que vaig tindre un contacte personal i directe i descobriria que, més enllà de la seua per-

Federico Mayor, a l'esquerra de la fotografia, va evolucionar de col·laborar amb el franquisme (foto de 1969 amb Joaquín Bau) a comprometre's en iniciatives progressistes i d'esqueres.

sonalitat, era una persona planera, que emprava un llenguatge col·loquial i estava obert a escoltar i dialogar amb tothom.

El mateix any va potenciar la reunió a Tortosa d'una sessió de l'Institut Mundial d'Estudis Avançats que pretenia ser una alternativa des del vessant ètic i filosòfic al Foro Econòmic de Davos. L'alcalde Beguer em va delegar perquè atengués i participés en la trobada. Mayor va remarcar la importància i que fora bo perpetuar-hi les trobades a Tortosa amb el finançament ofert per Josep Celma Prieto. Tortosa hagués pogut jugar un paper permanent en esta organització de projecció mundial, però tampoc va tirar endavant. Sovint a Tortosa les coses se fan a mitges.

El 1987, quan jo era secretari de Cultura de la UGT i ell diputat al Parlamentari Europeu en vespres de ser elegit director general de la UNESCO, aprofitant una estada a Barcelona, vaig trobar-me amb Mayor per a explicar-li els actes que celebrariem amb motiu del centenari de la fundació del sindicalisme espanyol, al qual volíem donar una projecció europea.

Trenta anys després, per gestions de la malaguanyada Montse Esteve, vaig recuperar la relació amb Mayor en demanar-li que presentés el meu llibre *La última carta de Marcelino Domingo*. L'acte fou l'abril de 2016, per tal motiu vaig parlar amb ell diverses vegades sobre el tema que ens unia més, la figura del polític republicà, al qual Mayor anomenava

com «el tio Marcelino», i el seu entorn familiar a Tortosa. Potser per això al desembre de fa dos anys em va trucar explicant-me el seu projecte d'un llibre referit al personatge demanant-me que escrivís sobre la vessant tortosina de Marcelino. Li vaig enviar el meu treball i la secretària em va comunicar haver-lo rebut, però que anava per a llarg perquè començava a ressentir-se de l'edat. No n'he sabut res més.

El 7 d'octubre del 2019 se va mostrar el llegat de Federico Mayor dipositat a la Cambra de Comerç de Tortosa; per a tal ocasió, Montse Esteve em va demanar que fes el parlament de presentació. Avui, per a manifestar la meua estima per Mayor no em puc estar de reproduir el que vaig dir aquell dia: "Winston Churchill va escriure que per a ser un bon conservador als 70 anys calia haver estat llibertari als 18, socialista als 20, socialdemòcrata als 40 i liberal als 50. Mayor Zaragoza va fer la trajectòria contrària, de col·laborar amb el franquisme els anys 70 al centrisme d'UCD als 80, el liberalisme del CDS als 90, a donar suport a Rodríguez Zapatero i el PSOE anys després i convertir-se en líder del pensament progressista europeu alternatiu i crític amb l'oficialitat conservadora. Jo preferixo el Mayor Zaragoza de darrera hora; el que defensa la pau, la justícia i la llibertat a partir de la cultura, del desenvolupament dels pobles i de la dignitat de les persones".